

DREPTUL

LEGIslaTİUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂDIRECTOR: **C. G. DISSESCU**PRIM-REDACTOR: **V. ATHANASOVICI**Redactori: **PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN G. MEITANI G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU**ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECAREDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: **STRADA PARIS, 20**REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU**ABONAMENTELE**

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR**Un număr: 50 bani****Un număr vechiu 1 leu****COSTUL ABONAMENTULUI**

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R**JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.** — *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea I:* Teodor Ioan Savovici cu Iulia Melencovici și alții.*Curtea de apel din București, secțiunea I:* D-na M. R. și alții cu D. O. și alții.**JURISPRUDENȚA STRAINA** — *Curtea de apel din Gand.* — Observațiune de S. R.*Bibliografie.***JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ****ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE**

SECȚIUNEA I

Audiența dela 16 Mai 1914

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Teodor Ioan Savovici cu Julia Melencovici și alții

NAȚIONALITATEA ROMÂNĂ. — MOLDO-VALAHI. — SITUATIUNEA LOR. — ART. 46 AL. 5 DIN CONVENȚIUNEA DELA PARIS DIN 7 AUGUST 1858.

SUCCESIUNE AB-INTESTAT. — LEGUIRE STRĂINĂ — PREFERINȚĂ ACORDATĂ RUDELOR DE SEX MASCULIN. — ORDINE SUCCESORALĂ. — DACA SE AȚINGE ORDINEA PUBLICĂ. — ART. 2 ȘI 5 DIN CODUL CIVIL.

SUCCESIUNE. — TESTAMENT. — EXCLUDEREA RUDELOR DE SEX FEMEININ. — VALIDITATEA DISPOZIȚIUNILOR TESTAMENTARE — MOȘTENIRE AB-INTESTAT. — LEGUIRE STRĂINĂ. — ART. 2 ȘI 5 DIN CODUL CIVIL.

1° Dispozițiunile art. 46 al. 5 din convențiunea dela Paris din 7 August 1858, după care Moldovenii și Valahii de orice rit creștinesc se bucurau de opotrivă de drepturile politice, n'au avut de scop să creeze pe viitor un mod de a dobândi naționalitatea prin singurul fapt că un străin își stabilea domiciliul în țară, ci numai

de a determina și clarifică situațiunea locuitorilor denumiți Moldo-Valahi, cari fiind născuți și stabiliți de mai multe generațiuni în țară, încetaseră de a se bucura de protecțiunea statului căruia aparținuseră, dar cari nu puteau fi considerați ca români întrucât nu erau de rit creștin-ortodox.

2° Preferința ce s'ar da unei rude de sex masculin față de o alta de sex femenin într'o succesiune ab intestat, fiind privitoare la ordinea și devoluțiunea succesorală, deci la interese de ordin cu totul privat, iar nu la organizarea familiei, dispozițiunile legii străine, cari ar fi contrarii în această privință legii române, își pot avea aplicarea și în România întrucât nu ating ordinea publică.

3° După cum atunci când străinul prin testamentul său își poate institui moștenitori numai pe rudele de sex masculin fără ca prin executarea testamentului să se poată aduce atingere ordinii publice, tot astfel și în cazul unei succesiuni ab-intestat, care nu face decât să prezume voința defunctului, nu se aduce nici o atingere ordinii publice prin preferința ce această lege ar da-o rudelor de sex masculin.

No. 293. — Respins recursul făcut de Teodor Ioan Savovici, contra deciziei No. 22 din 1913, a Curței de

apel din București, secțiunea II, în proces cu Iulia Melencovici și alta.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier C. Sărățeanu.

S'au ascultat : din partea recurentului, d-nii avocați S. Rosental, în desvoltarea motivului II de casare, și M. Antonescu, în desvoltarea motivului I, iar pentru intimăți, d-nii avocați Take Ionescu, în combaterea motivului II, și G. Elefieriu, în combaterea motivului I.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare, întemeiat pe „rea interpretare și violarea art. 46 al convențiunii din Paris, omisiune esențială și exces de putere“.

Având în vedere decizia supusă recursului din care se constată că, încetând din viață, în orașul Belgrad din Serbia, Costa Melencovici, sârb de origină, de profesiune arendaș în România, a lăsat pe urma lui în țară avere mobilă, iar ca moștenitori pe Avram și Ștefan Milcovici, frați buni, Iulia Melencovici, soție legitimă, și T. Savovici nepot de soră, cari au fost trimiși în posesiunea averii de tribunalul Romanați, în calitățile sus arătate ; că, cei doi frați Avram și Ștefan Milcovici și Iulia Melencovici, au făcut apel pe motiv că, după legea sârbă, T. Savovici nu are vocațiune la succesiunea unchiului său după mamă ; că, Curtea de apel din București, constatând că, în speță, este vorba de succesiunea mobilă a unui strein, aflătoare în România, deci de aplicarea legii naționale a defunctului care, în speță, este legea sârbă și că, după această lege, când defunctul n'are nici descendenți nici ascendenți de gradul I, succesiunea revine fraților și descendenților acestora cu excluderea surorilor și descendenților din acestea, a admis apelul, a reformat jurnalul tribunalului și a trimis în posesiunea averii numai pe frați și pe soție, cu excluderea nepotului de soră T. Savovici ;

Având în vedere că T. Savovici, a susținut înaintea Curței de apel că succesiunea lui Costa Melencovici este regulată de legea română, care în ordinea succesorală nu dă moștenitorilor de sex masculin nici o preferință față de cei de sex feminin, ca în legea sârbă ; că, în acest scop, T. Savovici a susținut că defunctul Costa Melencovici, s'a stabilit în țară în 1856, unde a avut domiciliul până când a murit, în 1911, că fiind stabilit în țară și sub imperiul convențiunii din Paris din 7 August 1858,

a devenit cetățean român conform art. 46 al zisei convențiuni ;

Văzând art. 46 al. 5 din convențiunea dela Paris, în următoarea coprire : «Moldovenii și Valahii, de orice rit creștinesc se vor bucura deopotrivă de drepturile politice» ;

Considerând că legiuirile vechi anterioare convențiunii din Paris și în special regulamentul organic din 1832, cereau pentru exercitarea drepturilor politice în principate condițiunea de a fi creștin ortodox, regulă dela care nu se exceptau decât : 1) plugarii și muncitorii streini așezați în țară, de orice lege și neam vor fi, cari dela a lor așezare nu pot a mai fi cunoscuți de streini ; 2) streinii veniți și stabiliți în România fără spirit de întoarcere, cari după obiceiul pământului se bucurau de drepturi de pământeni ; și 3) streinii din Brăila, căroră prin hrisoave li s'au recunoscut aceste drepturi (art. 71 din regulamentul organic al Munteniei) ; că, din cauza acestei condițiuni religioase, dictate dintr'un înalt interes de conservare națională mai mult decât dintr'un spirit de netoleranță religioasă, s'a creat o categorie de locuitori cari fiind născuți și stabiliți de mai multe generațiuni în țară, încetaseră de a se bucura de protecțiunea Statului căruia au aparținut dar cari nu puteau fi considerați nici ca români de oarece nu erau de rit creștin ortodox ; că, acești locuitori, denumiți cu drept cuvânt „Moldo-Valahi“, fiind destul de numeroși și având o condițiune juridică nelămurită, au atras asupra-le atențiunea legiuitorului dela 1858, care a voit să-i favorizeze prin citata dispozițiune din convențiune, declarându-i români și abrogând astfel distincțiunea din vechile legiuri între cei de rit creștin ortodox și cei de altă credință ;

Considerând că aceasta fiind origina istorică și rațiunea art. 45 din convențiune, rezultă de aci că această dispozițiune n'a avut de scop să creeze pe viitor un mod de a dobândi naționalitatea prin singurul fapt că un strein își stabilea domiciliul în țară, cum susține recurentul, căci dobândirea naționalității era regulată de vechile legiuri prin anumite forme și condițiuni, ci numai de a determina și clarifică situațiunea locuitorilor aflați de mult timp în țară în condițiunile arătate mai sus ;

Că, această interpretare este în conformitate și cu principiile admise în dreptul internațional, după care

streinii sunt liberi a 'și păstră naționalitatea lor de origină, în orice țară s'ar găsi, și nu li se poate impune altă naționalitate în contra voinței lor; că, ar fi a se nesocoti acest principiu dacă s'ar admite că convențiunea din Paris a impus naționalitatea română tuturor streinilor de rit creștin, aflați pe teritoriul românesc, fără ca aceștia să ceară această naționalitate sau să se lepede de protecțiunea Statului căruia aparțin;

Că, în speță, Curtea de apel constată că defunctul Costa Melencovici era născut în Serbia și venise în țară numai de doui ani înainte de punerea în aplicare a convențiunei din Paris; că, la acea epocă era minor de 18 ani, când n'avea exercițiul drepturilor politice și era considerat, chiar după vechile legiuri, ca având «marca neamului», adică naționalitatea părinților săi; că, prin urmare, a dat o bună interpretare art. 46 din convențiune când a decis că Costa Melencovici nu intră în categoria acelor locuitori „Moldo-Valahi“, în favoarea cărora s'a creiat dispozițiunea de mai sus, și deci că recurentul nu poate cere aplicațiunea legii române pe motiv că autorul său a fost cetățean român;

Având în vedere că Curtea de apel după ce constată din diferite acte și împrejurări, anume arătate în decizlunea sa, că Costa Melencovici a domiciliat totdeauna în Belgrad, a respins proba cu martori cerută de recurent spre a dovedi că a domiciliat în țară atât pe motiv că și-a format convingerea contrarie din acele acte cât și pe motiv că dovada cerută este în contra spiritului convențiunei din Paris, care n'a înțeles să acorde naționalitatea oricărui strein domiciliat în țară;

Că, motivând astfel respingerea acestei cereri de martori, Curtea de apel n'a comis nici o omisiune sau exces de putere, așa că motivul de casare este neîntemeiat;

Asupra motivului II de casare întemeiat pe „violarea principiului că o lege streină nu se poate aplica în România dacă atinge ordinea publică astfel cum rezultă din legile și din moravurile din România și exces de putere“.

Având în vedere că recurentul susține, în ipoteza că defunctul Costa Melencovici și-a conservat naționalitatea sa de origină și după stabilirea sa în țară, că dispozițiunea legii sârbe, care 'l exclude dela succesiune, nu se poate aplica în România de

oarece atinge o dispozițiune de ordine publică a legii române; că, ordinea publică de care se preocupă recurentul este cea care ar rezultă din dispozițiunile codului civil, care organizează familia și egalitatea între moștenitorii de acelaș grad, fără distincțiune de sex;

Considerând, însă, că preferința ce s'ar da unei rude de sex masculin față de alta de sex feminin într'o succesiune ab-intestat, este privitoare la evoluțiunea și ordinea succesorală, deci la interese de ordin cu totul privat, iar nu la organizarea familiei; că, deci, dispozițiunile legii streine care ar fi contrarii, în această privință, legii române, nu ating ordinea publică din România;

Că, după cum atunci când streinul prin testamentul său își poate institui moștenitori numai pe rudele de sex masculin fără ca prin executarea testamentului să se poată aduce atingere ordinii publice, tot astfel și în cazul unei succesiuni ab-intestat care nu face decât să prezume voința defunctului, nu se poate aduce atingere ordinii publice prin preferința ce această lege ar da rudelor de sex masculin; că, a decide altfel, în cazul succesiunii ab-intestat, ar fi să ne abatem dela voința defunctului care dacă ar fi știut că legea lui nu se poate aplica, n'ar fi făcut de sigur testamentul său;

Că, prin urmare, Curtea de apel nu a comis nici un exees de putere când a decis că preferința ce s'ar da fraților în contra surorilor de o lege streină la succesiunea unui strein deschisă în România, nu atinge ordinea publică astfel cum rezultă din legile și moravurile din România;

Că, dar și acest motiv de casare este neîntemeiat. Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Președința d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

D-na M. R. și altu cu D. O. și alții

Opiniune¹⁾

Având în vedere atât apelul făcut de d-na M. R., fostă C. O., în calitate de administratoare testamentară a averii minorului său fiu C., legatar universal al defunctului N. O., și în calitate de lega-

1) A se vedea decizia majorității în numărul precedent al *Dreptului*.

tară particulară, cât și apelul făcut de C. O., în calitate de tutore al minorului său fiu C., în contra sentinței tribunalului Ilfov, secția II, No. 411 din 25 Iunie 1913;

Având în vedere că, prin această sentință, tribunalul a admis acțiunea și suplimentele de acțiune făcute de către D. O., în calitate de frate al defunctului N. O., reprezentant astăzi în instanță prin fiica și moștenitoarea sa A. E., și M. O., tutoarea legală, și de către A. O., în calitate de nepoată a lui N. O., în contra lui C. O., și d-nei M. R., în calitățile de mai sus, și a anulat testamentul olograf al defunctului N. O., cu data de 27 Ianuarie 1910;

Având în vedere că, prin acest testament, N. O., institue legatar universal asupra întregii sale averi mișcătoare și nemișcătoare pe nepotul său de frate, minorul C. O., însărcinând pe mama lui, d-na M. O., astăzi I. R., cu administrarea acestei averi pe tot timpul minorității, cu obligațiunea expresă de a capitaliza în folosul minorului, cel puțin jumătate din venitul averii legate și de a întrebuința restul venitului pentru creșterea și îngrijirea lui; apoi mai lasă diferite legate nepoatelor și nepoților săi, iar cumnatei sale d-na M. R., îi legă numai trăsurile, caii și hamurile lor;

Având în vedere că intimații, reclamânți la prima instanță, au cerut anularea acestui testament pentru 3 motive, pe care Tribunalul judecându-le că sunt întemeiate, le-a admis și anume: 1) captațiunea; 2) existența unei condițiuni contrarie ordinii publice și bunelor moravuri; 3) cauza ilicită;

Având în vedere susținerile orale și concluziunile scrise ale părților litigante;

Având în vedere că, în prim rând, intimații atacă testamentul pentru motivul că el este fructul captațiunii exercitate de d-na M. R., asupra testatorului, și susțin că între aceasta și N. O., au existat relațiuni nepermise, din care cauză ea căpătase o influență atât de puternică asupra lui, încât îi anihilase orice voință și nu făcea decât numai ceia ce dânsa vroia.

Considerând, în drept, că este cert că captațiunea nu este prin ea însăși o cauză de nulitate a liberalităților; că, dacă mijloacele întrebuințate pentru a captă liberalitatea nu au fost ilicite, ea nu poate fi anulată; astfel sunt manifestările exagerate a unei afecțiuni sau devotament adevărat sau simulat, în-

grijirile date, serviciile făcute, complezențele, preferințele interesate, insinuările mai mult sau mai puțin directe, etc., căci toate asemenea mijloace nu au o legătură necesară cu dolul sau fraudă;

Că, însă, captațiunea devine o cauză de nulitate a unei donațiuni sau legat când este făcută și însoțită de uneltiri viclene, de manopere dolosive de natură a nimici libertatea de spirit a donatorului sau testatorului sau a l induce într'o eroare atât de gravă pentru ca această eroare să fie singura cauză a dispozițiunii sale; astfel sunt interceperea corespondenței, îndepărtarea vechilor prieteni, calomniile în contra familiei, etc;

Considerând că, în materie de captațiune, mai importantă de a cerceta, dacă fiind dată personalitatea dispunătorului, manoperile întrebuințate au putut avea de efect să-i altereze uzul rațiunii sau să-i suprime libertatea de voință;

Considerând că concubinajul nu constituie prin el însuși un mijloc dolosiv, o cauză de nulitate a liberalității, chiar când este datorită influenței ce concubina exercită asupra dispunătorului, afară din cazul când aceasta a întrebuințat dol sau fraudă pentru a obține gratificarea;

Având în vedere, în speță, că intimații pretind că manoperile prin cari d-na M. R., a captat voința testatorului, au fost relațiunile ilicite cu dânsul, mrejele în cari l'a ținut, continua ocupare cu persoana lui, îngrijirea de masă și de sănătatea lui, despărțirea de rude;

Având în vedere că, pentru a dovedi captațiunea, intimații invoacă depunerile de mărtori audiați înaintea primei instanțe și mai ales un memoriu prezentat de d-na M. R., tribunalului Ilfov, secția II civ. cu ocaziunea judecării unui alt proces urmat între dânsa și fostul ei soț C. O., relativ la administrarea averii lăsată minorului C. de către N. O., în testamentul său.

Considerând că, din depunerile de mărtori ascultați înaintea tribunalului, se constată cu suficiență că între N. O., și concubina sa d-na R., au existat relațiuni nepermise;

Considerând că, în memoriul menționat, d-na R., arată că testamentul defunctului N. O., este opera ei, rezultatul stăruințelor și influenței sale pe lângă dânsul; că, ea putea să facă pe N. O., să confecționeze orice testament ar fi voit, căci în această pri-

vință voința ei era voința lui; că dânsa a insistat pe lângă defunct și l'a sfătuit să institue legatar universal pe fiul ei C.; că a făcut sforțări, ca încetul cu încetul să'l desfacă de toate legăturile firești cu celelalte rude încât să fie gata să-i facă testamentul așa cum a voit dânsa;

Considerând că, toate aceste declarațiuni conținute în memoriul d-nei R., nu pot avea nici o putere doveditoare, față de legatarul universal, minorul C., în contra căruia este pornită acțiunea în nulitatea testamentului, căci ele nu pot fi considerate nici ca mărturisire, întru cât nu emană de la persoana legatarului și nu se referă la faptele procesului de față, nici ca presupțiuni, întru cât legea nu acordă putere probantă de cât acelor presupțiuni grave, precise și concordante care rezultă din fapte cunoscute, adică necontestate de părți, sau dovedite ca fapte legale (art. 1203 c. civ.), ceiace nu este în speță;

Considerând că, chiar dacă acest memoriu ar trebui ținut în seamă, încă nu se dovedește că d-na R. a întrebuințat manopere dolosive, spre a captă voința testatorului. În adevăr, intimații pretind că din memoriu se constată că d-na R., a întreținut relațiuni nepermise cu defunctul; că, în urma marelor îngrijiri, a afecțiunii și devotamentului din partea ei pentru N. O., acesta nu mai eră stăpân pe voința sa și făcând tot ce dânsa vroia; că, d-na R., a calomniat pe celelalte rude ale lui N. O., în scop de a-i depărtă dela succesiune; ori, este neîndoios că relațiunile ilicite, mrejele, ocuparea continuă de persoana testatorului, îngrijirea de masa și de sănătatea lui, nu au caracterul de manopere dolosive; iar faptul că, d-na R., a calomniat pe celelalte rude, nu rezultă nici din memoriu și nici din depunerile martorilor. În adevăr, în memoriul său, d-na R., arată că rudele începând să bârfească pe comptul lui N. O., s'a plâns ei și i-a spus că necazul lor îl întărește și mai mult în hotărârea ca să le pedepsească scoțându-le de la moștenire prin testamentul său, și că din această cauză N. O., s'a supărat pe rudele lui, și le vede foarte rar și numai fiind că d-na R. îi zicea să le mai vadă. Dacă d-na R., mai declară că a făcut sforțări ca încetul cu încetul să desfacă pe N. O. de legăturile lui firești cu celelalte rude, sforțările ei însă nu au consistat în însinuări calomnioase, ci, după cum a arătat d-na R., în muncă, în cea mai mare îngrijire și în afecțiune timp de 18 ani; — că,

despre martorii M. Z., și M. C., spun numai că d-na R., critica purtarea privată a cumnatei sale d-na S. O., și a fiicei sale, dar ei nu afirmă că aceste critice le făcând d-na R., fiind față și N. O.;

Că, de aci rezultă că răceala ce se produsese în relațiunile dintre N. O., și celelalte rude ale lui, se datorește, nu faptului că d-na R. le-ar fi calomniat, ci faptului că, pe de o parte, ele începuse să bârfească pe socoteala lui, ceia ce îl supără foarte mult, iar, pe de altă parte, că numai în familia fratelui său C. O., el găseă momente de liniște, afecțiune și îngrijire;

Că, astfel fiind, întrebuințarea de manopere dolosive din partea d-nei R., este cu totul nedovedită;

Considerând, pe lângă aceasta, dacă se ține seamă că defunctul N. O., până la sfârșitul vieții sale, s'a bucurat de întregimea facultăților mintale și de reputațiunea unui om de competență desăvârșită și de o judecată sănătoasă, și dacă pe de altă parte, se ține seamă, că, pentru nepotul să C., pe care l'a instituit legatarul său universal și cu care era zilnic în contact, testatorul aveă o afecțiune și o predilecțiune deosebită, după cum rezultă atât din memoriul mai sus menționat cât și din scrisorile produse în instanță, este evident că nu se poate susține cu temei că testamentul lui N. O., este fructul captațiunii dolosive.

Că, astfel fiind, primul motiv al anulării testamentului este neîntemeiat.

Având în vedere că intimații susțin, în al doilea rând, că testamentul este nul, pentru că conține o condițiune contrarie ordinei publice și bunelor moravuri și anume că defunctul N. O. lăsând prin testamentul său întreaga avere minorului C. a retras tatălui, care este administrator legal, dreptul de administrațiune asupra averii legate, dând acest drept mumei minorului, d-na R.;

Considerând că în doctrină este viu discutată ceștiunea de a se ști dacă clauza testamentară prin care se retrage tatălui administrațiunea averii legate minorului său copil, pentru a o încredința mamei sau unui terțiu, este sau nu contrarie bunelor moravuri și ordinei publice;

Considerând că, dacă într'un sistem se rezolvă ceștiunea în sens afirmativ, pentru motivul că puterea părintească interesând ordinea publică și administrațiunea legală fiind un atribut esențial al acestei pu-

teri, orice derogățiune adusă administrațiunei legale atinge ordinea publică, totuși într'un al doilea sistem, se validează, cu drept cuvânt, clauza de mai sus pentru motivele că trebuie făcută o distincțiune între diferitele atribute ale puterei paterne; că, sunt unele care nu pot fi separate prin voința omului fiind că țin de esența însăși a puterei paterne, de care sunt intim legate, precum sunt paza și educațiunea copiilor, iar altele, atribuțiunile ordinare, pot fi separate fără a altera esența ei, întrucât se referă la interesele pecuniare ale copillor;

Că, partizanii acestui din urmă sistem se divid, și o poarte dintr'ânșii admit temperamentul că clauza care retrace administrațiunea legală este contrarie ordinii publice când a fost edictată dintr'un sentiment de ostilitate față de tată, iar nu în interesul copilului, căci nu se poate sancționa ceea ce pornește din ură și pasiune;

Considerând că, în ipoteza că clauza de mai sus ar fi contrarie ordinii publice și bunelor moravuri, se naște atunci o a doua chestiune de rezolvit, și anume dacă condițiunile contrarie ordinii publice și bunelor moravuri, anulează dispozițiunea testamentară la care se raportă sau se consideră ca nescrise:

Considerând că această chestiune este de asemenea controversată;

Considerând că, după dispozițiunea art. 1008 c. civ., condițiunea imposibilă sau contrarie bunelor moravuri sau proibită de lege, este nulă și desființează convențiunea ce depinde de dânsa;

Considerând că art. 1008, nu coprinde o dispozițiune generală; că, el este așezat în codul civil, sub titlul III, care se ocupă despre contracte sau convențiuni și pronunță nulitatea «convențiunei», că este de principiu că nulitățile create de legiuitor sunt de drept strict; că, dar dispozițiunea art. 1008, nu se poate aplica decât la contracte, în vederea căroră a fost edictată, iar nu și la altă materie, la testamente, pe cale de interpretare;

Considerând că, în contra acestui sistem, nu se poate trage un argument temeinic din faptul că legiuitorul român nu a reprodus art. 900 din codul civil francez, care dispune că în orice dispozițiune între vii sau testamentară, condițiunile imposibile, acelea contrarii legilor sau bunelor moravuri, sunt considerate ca nescrise, deoarece, dacă legiuitorul român a eliminat

acest text, intențiunea lui nu a fost ca să nu urmeze pe legiuitorul francez, ci a ținut seamă de criticele aduse art. 900 c. Napol., și l-a suprimat pe deoparte, pentru ca să supună donațiunile, care sunt contracte, la principiul consacrat în art. 1008 c. civ., iar pe dealtă parte, pentru că a crezut inutil să fie formulat în mod expres, ceea ce se subînțelegea dela sine, și adică că condițiunile ilicite se consideră ca nescrise în testamente;

Că, dacă art. 5 c. civ., oprește de a se derogă prin convențiuni sau dispozițiuni particulare la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri, aceste proibițiuni nu au sancțiunea expresă la testamente, ci numai la convențiuni (art. 1008 c. civ.);

Considerând dar, că în lipsa unui text care se pronunțe nulitatea legatului, care depinde de o condițiune ilicită sau contrarie bunelor moravuri, ele rămân valabile, iar condițiunea este considerată ca nescrisă;

Considerând că într'o altă părere care prevalează în jurisprudență, se susține că față de eliminarea art. 900 c. civ., și în tăcerea legiuitorului, chestiunea de a ști dacă condițiunea contrarie ordinii publice sau bunelor moravuri, anulează însuși legatul sau trebuie considerată ca nescrisă, depinde de intențiunea testatorului; că, instanțele judecătorești, pentru a hotărâ care a fost voința testatorului trebuie să examineze prin diferitele dispozițiuni din testament care a fost cauza care a determinat pe testator, scopul și mobilul ce a avut de a face legatul conținut în testamentul său, și dacă scopul și mobilul au fost legatul, atunci cauza determinantă fiind liberalitatea, condițiunea ilicită trebuie considerată ca neexistentă; iar dacă cauza determinantă este îndeplinirea condițiunei ilicite, atunci testamentul trebuie anulat;

Considerând, în speță, că în ipoteza că clauza testamentară, prin care defunctul N. O. a retras tatălui administrarea averii legate minorului dând-o mumei ar fi contrarie ordinii publice și bunelor moravuri, fie pentru că administrațiunea legală ar fi un atribut esențial al puterei paterne, fie pentru că acea clauză ar fi fost înscrisă, nu în interesul copilului ci cu voința de a umili, nesocoti, desprețui autoritatea tatălui, după cum pretind intimații, încă o asemenea clauză, după principiile mai sus expuse, nu atrage nulitatea legatului și a testamentului ce

l cuprinde, ci trebuie considerată ca nescrisă;

Considerând, pe de altă parte, că nu faptul că d-na R. avea să administreze încă timp de 5—6 ani averea minorului, până la majoritate, capitalizând cel puțin jumătate din venit, iar restul întrebuințându-l la educația copilului, a determinat pe N. O. să lase toată averea sa mobilă și imobilă lui C. așa că această dispozițiune nu a fost cauza determinantă a liberalității;

Că astfel fiind, nici cel de al doilea motiv de nulitate testamentului nu este fondat;

Având în vedere că intimații pretind în al treilea rând că testamentul lui N. O. este nul, pentru că are o cauză ilicită;

Considerând că, după art. 966 și 968 c. civ., obligațiunile fondate pe o cauză ilicită nu pot avea nici un efect, și cauza este ilicită când este prohibită de lege, sau când este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice;

Considerând că o parte din doctrină susține că dispozițiunile art. 966 și 968 c. civ., nu sunt aplicabile și la actele cu titlul gratuit; că, în aceste acte, cauza consistă în *animus donandi*, în voința din partea dispunătorului de a conferi o binefacere, cauză care nu poate fi nici odată ilicită; că, însă, alți autori susțin că articolele 966 și 968, conțin dispozițiuni cari stabilesc o regulă generală pentru orice obligațiune derivând din voința omului, comună, prin urmare, convențiilor, donațiilor și legatelor, că în actele cu titlul gratuit, cauza nu este decât motivul care a determinat liberalitatea, și caracterul ilicit sau imoral al cauzei poate fi stabilit prin toate mijloacele;

Având în vedere că intimații pretind că testamentul are o cauză ilicită de oarece legatul ce cuprinde este răsplata relațiilor ilicite, dintre N. O. și d-na R. și prețul continuării acestor relațiuni;

Considerând că, după cum s'a arătat mai sus, sub imperiul codului civil, concubinajul nu este prin el însuși și independent de orice circumstanță particulară, o cauză de nulitate a liberalităților între concubini, chiar când relațiile ar fi fost adulterine sau incestuoase, căci legiuitorul, în scop de a evita cercetările de natură a atinge morala publică

și liniștea familiilor, nu a declarat prin nici un text de lege, incapabili pe concubini de a-și face și primi donațiuni și legate respective;

Că numai atunci liberalitatea este isbită de nulitate, când are de obiect unic formarea sau continuarea relațiilor ilicite;

Considerând, în speșă, că principalul legat cuprins în testament nu este făcut între concubini; că defunctul N. O., nu a instituit legatar universal pe d-na R., ci a lăsat întreaga lui avere mobilă și imobilă nepotului său de frate, minorul C., pentru care avea o afecțiune și o predilecțiune deosebită, și nu a lăsat d-nei R., decât un legat neînsemnat având de obiect cai, trăsuri, hamuri, etc.; că dar, chiar în doctrina care cere pentru liberalități o cauză ilicită, încă legatul universal fiind făcut minorului nu poate avea nimic de ilicit față de dânsul, relațiile culpabile dintre mama lui și testator neputându-se resfrânge asupra legatului lăsat unui copil nevinovat străin de el;

Considerând că intimații obiectează că defunctul N. O., dispunând că averea lăsată minorului să fie administrată de d-na R., testamentul cuprinde un avantaj material și moral pentru dânsa și o face să fie interesată la acest legat, și că dacă a testat astfel, el a urmărit un scop ilicit de răsplată a relațiilor nepermise dintre dânsul și d-na R., și prețul continuării lor;

Considerând, în prim rând, că este cert că dreptul de administrațiune a unei averi nu conferă și dreptul de uzufruct asupra ei; că, după testamentul lui N. O., mama minorului trebuind să capitalizeze cel puțin jumătate din veniturile averei, iar restul să-l întrebuințeze pentru creșterea și educațiunea lui, d-na R., nu poate să beneficieze de nici o porțiune din venitul copilului său; că astfel fiind, dispozițiunea testamentară relativă la administrarea averei nu-i dă nici un avantaj material;

Considerând, în al doilea rând, că chiar presupunând că prin această dispozițiune testamentară, defunctul N. O., nu a înțeles să dea cumnatei sale o

însărcinare ci un avantaj material, încă întimații, spre a reuși în pretențiunea lor, ar fi trebuit să dovedească că acest avantajiu a avut de scop unic să determine pe d-na R., să continue relațiunile nepermise cu N. O., răsplătind complezențele din trecut, și constituind prețul continuării lor în viitor; or, nu s'a produs nici dovadă directă, nici presupțiuni grave, precise și concordante spre a se stabili că testatorul a subordonat avantajul conferit d-nei R., condițiunei continuării relațiunilor ce întrețineă cu dânsa;

Considerând, în fine, că chiar dacă s'ar admite, în mod ipotetic, că ar fi și dovedit că prin dispozițiunea relativă la administrațiunea averei lăsată minorului, testatorul a urmărit scopul ilicit pretins de intimați, atunci acea dispozițiune ar constitui o liberalitate în favoarea d-nei R., și, în asemenea caz, ea singură ar fi isbită de nulitate, pe când legatul universal ar rămâne valabil;

Că, astfel fiind, și cel de al treilea motiv, relativ la cauza ilicită, este neîntemeiat din toate punctele de vedere;

Pentru aceste motive, suntem de părere a se admite apelurile, etc.

Semnați: Oskar N. Nicolescu, I Coandă.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN GAND

Audiența dela 18 Ianuarie 1914

BANCROTĂ FRAUDULOASĂ. — FALIMENT. — INDEPENDENȚA AMBELOR ACȚIUNI UNA DE ALTA. — ART. 876, 882 C. COM. ROM. — PRESCRIPTIE. — BANCROTĂ. — PUNCTUL DE PLECARE AL PRESCRIPTIEI. — ART. 593, 594 PT. PEN.

1° Acțiunea publică pentru bancrută, fie frauduloasă, fie simplă, este independentă de orice declarație în stare de faliment emanată dela jurisdicțiunea comercială, fiind suficient pentru ca un comerciant să fie bancrutar, ca el să fie în încetare de plăți.

2° În materie de bancrută, fie simplă fie frauduloasă, prescripțiunea acțiunii publice începe a curge din ziua comiterii faptului care constituie bancruta, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăților.

(Din *La Flandre judiciaire*).

Observațiune. — Chestiunea privitoare la independența acțiunilor în materie de bancrută și faliment, este controversată atât în Franța și în Italia, cât și în România. Principiul independenței ambelor acțiuni este însă în genere admis atât de doctrină cât și de jurisprudență. Vezi în acest sens, Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 3, p. 20 urm. (cu observ. d-lui prof. D. Alexandresco); Cas. rom. Bult. 1910, p. 264 și *Cr. judiciar* din 1910, No. 39, p. 344 (cu observ. d-lui Ionescu-Dolj); Cas. secțiuni-unite, Bult. 1911, p. 398 și *Dreptul* din 1911, No. 12 (cu observ. noastră); C. Craiova, *Cr. judiciar* din 1910, No. 84; Trib. Putna, *Cr. judiciar* din 1909, No. 65 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj); M. A. Dumitrescu, *Colul de comerț comentat*, VI, 363 urm., p. 253 urm., precum și multe alte autorități citate de d-l D. Alexandresco, în comentariile sale de drept civil, tom. VII, nota 1 dela p. 616, 617. *Contră*: Trib. Tecuci, *Cr. judiciar* din 1906, No. 45 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj în sens contrar); C. N. Toneanu, *Dreptul* din 1909, No. 16 și multe alte autorități române, franceze și italienești, citate de d-l profesor D. Alexandresco, tom. VII suscitată, p. 617 *ad notam*. Credem deprisos de a mai reproduce aci aceste citații, cartea profesorului dela Iași fiind în mâinele tuturor

Punctul de al doilea din această decizie este de asemenea evident, art. 593, 594 și 595 din Pr. pen. rom. ca și textele respective din proced. penală fr. dispunând în termeni expresi că punctul de plecare al prescrierii acțiunii în materie de crime, delict sau contravenții polițienești, este momentul comiterii infracțiunii, dacă în acest interval de timp nu s'a făcut nici un act de instrucțiune sau de urmărire. De aceea autorii tot astfel decid chestiunea ca și Curtea din Gand, al căreia sumar s'a reproduș mai sus. Vezi Nougier, *La cour d'assises (traité pratique)*, IV, partea II, 3909, p. 1034 (ed. din 1870), etc.

S. R.

BIBLIOGRAFIE

I. G. BIBICESCU. — **Rectificări și constatări cu privire la Banca Națională a României.**

O foarte interesantă și documentată monografie în care vedem expusă și cercetată activitatea marelui institut de emisiune al României la lumina faptelor reale.

O recomandăm cu deosebire atențiunei cititorilor noștri, cari vor găsi date și constatări foarte utile și instructive.

* * *

GEORGE D. NEDELCO. — **Atributul puterii judecătorești în materie de extradare.** (Schită istorică asupra instituțiunii extradării în țara noastră). 1 vol. în 8°. Tipografia Profesională, Dimitrie C. Ionescu. București 1914. — **Prețul lei 2.75.**